

Facebook: Att återupptäcka gårdagen

oktober 3rd, 2011 av Martin Berg - [Nya medier](#), [Relationer](#) - [Redigera](#)

För drygt ett år sedan lanserade Facebook tjänsten [Stories](#) för att fira det faktum att 500 miljoner personer hade anslutit sig till detta hastigt växande nätverk. Genom ett enkelt gränssnitt erbjöds användare att dela med sig av sina erfarenheter av Facebook och sedan dess har tusentals berättelser lagrats och delats bland vänner och bekanta. För en tid sedan samlade jag in några tusen av dessa berättelser som en del av mitt pågående forskningsprojekt och redan vid en första kontakt med detta omfattande empiriska material står det klart att en hittills utforskad aspekt av Facebook utgör ett viktigt tema, nämligen dess möjlighet att låta användaren återupptäcka sitt förflutna.

Flertalet användare berättar om hur Facebook har gjort det möjligt för dem att finna förlorade familjemedlemmar, släktingar och vänner från förr. Visst förekommer det också berättelser om hur Facebook har gjort det enklare att hålla kontakten med vänner som är geografiskt avlägsna tillsammans med solskenshistorier om hur en eller annan härigenom har funnit sin livspartner eller på vad sätt företagare har lyckats sälja produkter till en annars svåråtkomlig marknad. Detta till trots återkommer det förflutna som en uppenbart central aspekt av dessa berättelser och frågan är på vad sätt denna jakt på dåtiden ska förstås.

Flertalet forskare tycks vara överens om att tjänster som Facebook förenklar upprätthållandet av relationer mellan personer som på ett eller annat sätt delar någon form av gemensam erfarenhet i vardagslivet offline. Det som inte lika ofta diskuteras är vilket slags gemensam erfarenhet det är fråga om och i vilken mån svunnen tid är en viktig faktor för de vänskapsrelationer som upprättas i och genom Facebook. När jag bläddrar bland mina 580 "vänner" på Facebook slår det mig hur sällan jag interagerar med många av dessa och hur pass ointresserad jag dessutom är av att så göra. Ansikten, bilder och vardagsberättelser från dem flödar in i mitt liv trots att vi en gång i tiden gick skilda vägar. Jag noterar att vi alla har åldrats sedan gymnasietidens dagar och att det nuförtiden tycks vara på modet att inte bara skaffa barn utan dessutom att visa upp dem i allsköns vinklar och situationer. Vi vet att vi finns där men bryr vi oss egentligen om det?

Facebook tycks i allt högre grad utvecklas mot ett slags arkiv över svunna tiders händelser och relationer. Tidigare detta år började det dyka upp information om de statusuppdateringar som hade gjorts för ett respektive två år sedan. Jag minns hur denna information närmast slungade mig tillbaka till dåtiden och jag blev påmind om vad jag då gjorde. Eller, rättare sagt, vad jag på Facebook sade att jag gjorde. All information om vardagslivet delas inte på Facebook utan snarare har vi att göra med information som i olika grad upplevs som socialt acceptabel. Till exempel dyker det i nyhetsflödet aldrig upp information om vare sig sexualvanor eller detaljerade beskrivningar av människors toalettbestyr. Inte heller tycks det finnas någon plats för att berätta om riktigt svåra teman. Visst talas det om närståendes bortgång och uppbrott i kärleksrelationer och plötsligt tycks det vara möjligt att sörja gemensamt i ungefär samma anda som när var och varenda människa använder sig av automatiserade funktioner för att skriva en födelsedagshälsning i sina vänners logg. Hur ska återupptäckandet av vår egen historia förstås när vi är selektiva i hur vi delar med oss av nuet?

Inom kort förändras utseendet av Facebook och den personliga profilen byts ut mot en personlig tidslinje där det blir möjligt att med enkla knapptryck vandra fram och tillbaka i sin egen och andras personliga livshistoria (om dessa förändringar har jag skrivit vid ett [tidigare](#) tillfälle). För den som vill är det möjligt att redigera händelser, markera vissa som viktigare och andra som oviktiga. Det går att lägga till och dra ifrån för att på det sättet skapa en berättelse om sig själv som följer en linjär utveckling: från vaggan till graven. Jag kan inte låta bli att fundera över betydelsen av denna önskan att återupptäcka gårdagens händelser och undrar hur den sammanhänger med den strävan efter att fånga det autentiska jaget som har kommit att fungera som ett signum för Facebook. Har vi att göra med en glömska som behöver någon form av elektroniskt stöd för att vi inte ska förlora oss i nuets virvelvindar? Bör utvecklingen av dessa funktioner förstås som symptomatiska för ett minne som har gått förlorat?

Det är fascinerande att bli påmind om sitt förflutna och inte minst eftersom det kastar ett visst ljus över sådana skeenden som äger rum i dag. Vissa gånger är det en behaglig upplevelse medan det andra gånger snarare kan förknippas med en känsla av olust och kanske misslyckande. Viktigt att notera i det här sammanhanget är dock att statusuppdateringar och den information som delas på Facebook i allra högsta grad är en städad och tillspetsad historia. Ett exempel på detta är mottagandet av Spotifys integration i Facebook (och vice versa). Ska jag verkligen dela med mig av min pinsamma musiksmak? Det var en fråga som många ställde sig när det visade sig att Spotify lät flöda information om ens musikvanor till Facebook

som samlade in, bearbetade och paketerade denna information. Det dröjde dock inte länge förrän [Spotify](#) uppdaterade sin programvara och gjorde privat lyssnande möjligt. Helt plötsligt blev det möjligt att separera privat och offentligt lyssnade. Uttryckt annorlunda: skitmusiken blir privat medan creddiga spår med glädje delas och blir till en del av ens personliga tidslinje och självpresentation.

Det tycks som att en sten är satt i rullning. Nyligen lanserades tjänsten [And7YearsAgram](#) som via mail påminner om vad för slags bilder som togs med appen [Instagram](#) för ett år sedan. Varje dag levereras ett mail med minnen. Återigen: ett slags återupptäckande av den tid som flytt. Vad händer med oss då vi i allt högre grad skapar oss en förståelse av vår dåtid genom den här typen av verktyg? Vad händer med oss då vi återupptäcker oss själva med hjälp av en dagbok som inte längre kan förstås som ens mest privata utrymme för reflektion utan snarare som en plats för en synnerligen städad självpresentation? Selektiva uppdateringar leder ofrånkomligen till ett selektivt minne och det är något vi aldrig bör glömma.